
SADRŽAJ

Kad je i sunce smrtni greh (<i>Srećko Jovanović</i>).....	7
Sledećoj.....	11
Molitva.....	12
Za 15. rođendan.....	13
Ti i ja smo samo dva odjeka.....	14
Kućice stare Moskve.....	15
Prolaziš ti meni sličan.....	16
Pesmama mojim, napisanim davno.....	17
Biti što nikom nije milo.....	18
Iznad Feodosije je.....	20
S. E.	21
Radost blagim očima.....	22
Bezumlje i blagodarje.....	23
Istinu znam! Sve druge istine – u koš.....	25
Hlade se dva sunca – Bože, ne uzimaj –.....	26
Nisam marila pričest ni deset zapovedi.....	27
Niko ništa ne pokupi.....	28
Doći će dan tužan, govori se.....	29
Zverima – jama.....	30
Na podmoskovske šumarke plave	31
Nad gradom kog je gurnuo Petar.....	32
Sedam brda ko zvona sedam.....	33
Moskva – kakv ogromni.....	34
Plodom planula.....	35
Ćivotu li se jarkom ko oganj.....	36
Neko je nagnut nad kartom.....	37
Preseljenja sveopšta tamom počela.....	38
Iz uzvišenog si hrama.....	39
Ostatak moje veličine je.....	40
Plaši te svetlo do kasna.....	41
Ja pamtim prvi dan, divljanja mladalačka.....	42
Urlik vojnika. Noć. Nord ost.....	43

Jao silnom i bogatom.....	44
Moskvi.....	45
Andre Šen'je.....	46
Moskovski grb – vitez aždaju probo.....	47
Psiheja.....	48
Na smrti neću reći <i>bila</i>	49
Kao što je desna levoj ruka.....	50
Noći bez voljenoga i noći.....	51
Vitez angelopodobni.....	52
Da me družiš – čemu, voleti – nemoguće.....	53
Volim vas sav život, svakog trena.....	54
I ista mladost i iste dirke.....	55
A sledeći put gluvonema u svet.....	56
Oči susetke urokljive.....	57
Sedim bez svetla i bez hleba.....	58
Na prolaznost moju bednu.....	59
Sad iz kuće, tuga me goni.....	60
Neko od kamena, a neko je glina.....	62
Pisala sam na ploči kamenoj.....	63
Prikovana.....	64
I šta je tom ugasla vatra.....	66
Juče gledao u lice.....	68
Dom u koji ne kucaju.....	70
Ne tražim ni ljubav ni počasti.....	72
Umreću, znam, sa ozarjem! Sa kojim od dva.....	73
Sažaljenje.....	74
O, ti, pečurko, moj beli pečurak!.....	76
Ko emigranti – u.....	78
Za te reči je čas.....	80
Tako, kroz dane neudaćne.....	81
Potraži ti sebi lakovernu.....	82
Nekom nema zakona.....	83
Zdravo! Ni kamen ni strela.....	84
Život samosvojno laže.....	85
Svetlo-srebrnasta skrama.....	86

Sibila.....	87
Fabrička.....	88
Pohvala bogatima.....	90
Osvit na šinama.....	92
Sve da ti kažem... Ma ne! U retku.....	94
Provući se.....	95
Dijalog Hamleta sa savešću.....	96
Železničke šine.....	97
Poslednji mornar.....	98
Voz.....	99
Taština drevna teče u žili.....	100
Magdalena.....	101
Nema to – da se moćan s moćnikom.....	103
Napad ljubomore.....	104
Reč.....	106
E, nećeš moga rumenila.....	108
Ras-tojanja su – vrste, milje.....	109
Ruskoj raži – dubok poklon.....	110
Majakovskom.....	111
Buktinja.....	116
Zemlja.....	117
Pesme sinu.....	118
Stol.....	121
Presekla vene – nezaustavljivo.....	123
Žbun.....	124
Ne pomisli na poetu.....	126
Žal za zavičajem!? Davno.....	127
Epitaf.....	129
Postoje srećnisi i srećne.....	131
Ne – dve strane borac.....	132
Najzad da sam srela.....	134
U mislima na koješta.....	135
Kad ovako gledam lišće razletelo.....	136
Oči u suzama.....	137
Od prevodioca.....	139

Marina Cvetajeva
ZAVIJA TREĆU NOĆ PRED VRATIMA

Marina Cvetajeva
ZAVIJA TREĆU NOĆ PRED VRATIMA

Preveo
Stjepan Lučin

Izdaje
NEVEN
Gajeva 14, Zemun
Beograd

Za izdavača
Miko Jeremijević

Tel/fax
011/2100-432

Štampa
Neven, Zemun

Tiraž 500

Marina Cvetajeva

ZAVIJA
TREĆU NOĆ
PRED VRATIMA

IZBOR PESAMA

preveo
STJEPAN LUČIN

Izbor prema:

1. Stihotvorenija - Poemi – Dramatičeskije proizvedenija,

Sostav – podgotovka teksta – predisloviije E. Jevtušenko

Hudožestvenaja literatura – Moskva, 1990.

KAD JE I SUNCE SMRTNI GREH

Stjepan Lučin, po zanimanju lekar, po plemenitom unutrašnjem opredeljenju poklonik čudesnih izraza ruske poezije, obradovao nas je novim prepevom izbora pesama Marine Cvetajeve, hrabro se suočivši s odgovornim poslom da na naš jezik prenese mnogoznačne poruke ove izuzetne pesnikije. A poezija Mrine Cvetejeve, kao i sav njen život, prepuna je kontroverzi i pitanja, zagonetki bitisanja i dilema, sukoba stvarnosti i principa. Njeni stihovi kriju tajne duše, još uvek nedovoljno shvaćene složenosti života. Oni se moraju čitati po nekoliko puta i pamtititi da bi se potpuno shvatili. Mora se znati i to tragično rusko vreme revolucije, građanskog rata, strane intervencije, stalnih sukoba, gladi i nestašice. Mora se razumeti tragika pesnikovog života, gubici dragih osoba, izvesno nesnalaženje u istorijskim burama, osećanje nemoći da se utiče na neposredne okolnosti. Mora se shvatiti i genijalnost Marine Cvetajeve i da je Vološin bio u pravu kad je rekao: «U tebi ima materijala za deset pesnika... i to izvanrednih!»

Shvatajući tu stvaralačku različitost i bogatstvo pesničkog izraza, složenu konstrukciju stiha, Stjepan Lučin je najpre odlučio da se zadrži na pesmama objavljenim u zbirci koju je 1990. priredio Jevgenij Jevtušenko, ali nije odoleo izazovu i da je dopuni nekim pesmama po svom osećanju. Tako smo dobili knjigu od oko 90 pesama – dovoljnu sliku ukupnog stvaralaštva Marine Cvetajeve, pesnikinje koja, po rečima Lidije Subotin «...nije imala ni preteče ni sledbenike,

kako na književnom, tako i na filozofskom planu.» Njena originalnost u svakom pogledu toliko je snažna i izražajna da je to zapazila njena kći Alja, koja je još kao devojčica 1918. zapisala: «Moja mama je veoma čudna. Moja mama uopšte ne liči na mamu... Ona je trpeljiva, može mnogo da trpi. Ona se ljuti i voli. Ona uvek negde žuri. Ona ima veliku dušu. Nežan glas. Brz hod.» A Pavel Antokolski zabeležio je u svojim sećanjima: «Imala je svoj vid i sluh koji nisu bili nalik na neke druge, imala je vlastitu talasnu dužinu... Nešto krilato kao da je zračilo iz nje. Bila je ispunjena unutrašnjom puškinskom slobodom – stalno negde usmerena, budna, hrabra. Stvarno je volela – ne sebe, već svoj govor, svoju reč, svoje delo.»

Takvu Cvetajevu predstavljaju i ovi Lučinovi prepevi. Možda prevodioci, jezički čistunci i dobri poznavaoци oba jezika i ruske poezije mogu ponešto i zameriti, tvrditi da je odstupio od pesničkih formulacija i nije najbolje transponovao pravi stvaralački izraz. Međutim, mora se priznati da je Lučin shvatio tu genijalnu različitost Cvetajeve, da je iz raspoloživih pesama odabirao ono što je najkarakterističnije, da je uložio ogroman napor i vreme, da se konsultovao sa nekim stručnjacima da bi pronašao najbolje forme ove skoro nemoguće reprodukcije. Nije uspeo, a nije ni mogao da nam potpuno prenese sve one fine nijanse ove nedostižne poezije i on to sam i priznaje. Njegov trud u ovom slučaju graniči se sa pravim podvigom, a njegov svojevrsni pokušaj da približi kulturu i poeziju dva srodna naroda zaslužuje svako priznanje.

Nesumnjivo je da je Lučin istraživao i pokušavao da pronađe adekvatan prepev stiha. Iako u tome nije uspevao (a... da li je to i moguće?) stizao je sasvim blizu. Osećao je genijalnu inventivnost Cvetajeve pa je, ponesen nekim njenim neobaveznim rešenjima, i sam odstupao od usvojene

forme, tražio sklopove reči, pokušavao da zadrži brujanje nekog čudnog ritma. Znao je koliko ima odjeka istorijskih događaja u ovoj poeziji i tražio načine da na isto tako ubedljiv način dočara našem čitaocu. Činilo se da je ponekad zastajao pred otkrivanjem čudesnih mogućnosti rukog jezika da se iskaže nedokučivo, ali se nije predavao, hrabro je nastavljao svoj posao, nošen najplementijim željama da i čitaoci osete sve lepote stiha Marine Cvetajeve.

Pojedine pesme Marine Cvetajeve mogu se shvatiti potpuno samo ako se smeste u istorijski kontekst i u njenu tragičnu životnu priču. Možda bi uz neke od njih trebalo priložiti kratke napomene, jer ih čitalac može mnogo bolje shvatiti ako zna u kom su trenutku napisane, kome su namenjene, šta je pesnikinju podstsklo da se izrazi na takav način, šta su skrivene poruke. U svakom slučaju novi prepevi poezije Marine Cvetajeve, koja je već poznata našen čitalačkom korpusu, sigurno će značiti mali kulturni događaj i novu mogućnost da se bolje razume sva različitost i sve bogatstvo njenog ukupnog pesničkog opusa.

Beograd, 30. novembar 2003. godine.

Srećko Jovanović

Sledećoj

Svetica li, ili nema grešnije;
počinješ ili su za tobom puti?
O, voli samo, voli ga nežnije,
kao bebu ga uspavljuj, uz grudi.
Znaj – no nežnost je spavanje važnije;
zagrljajem nenadnim ne budi.

S njim – večno: nek te vernosti nauče
nežni pogled i njegove sete;
s njim – večno: njega dvoumljenja muče;
dodiruj ga dodirima sestre.
A – bezgrešnošću li noći rastuže,
smogni da plam čudesni užezeš.

Migove ni s kim ne razmenjuj smelo,
tugu prošlog uspavaj u sebi...
Budi mu ono što ja nisam smela!
Plan mu ne mrsi sumnjama svojim.
Budi mu – koja ja nisam umela.
Voli ga uvek, bezmerno voli!

1909-10.

Molitva

Hriste Bože! Čuda vapijem
sada, na početku dana:
daj da umrem sada, kad mi je
život kao knjiga stara!

Ti, mudri, nemoj reći strogo:
«Još trpi, još ima kada!»
Ti si mi i sam dao mnogo
no ja bih – smesta sva blaga.

Hoću svega: s ciganskom dušom
sa pesmom na gubilište,
ginuti za svih s muzikom zvučnom;
amazonkom – na ratište;

gonetat zvezde s crne kule,
provodidti decu kroz mrak...
Neka juče – legenda bude,
bezumlje nek je svaki dan.

Volim i krst i svilu i šlem.
Duša mi – trenu otisak.
Dao detinjstvo – daj da umrem
sedamnaestogodišnja.

26. septembar 1909, Tarusa

Za 15. rođendan

Zaborav remete pesme i cika;
u duši mi reč: «Petnaesta».
O, zbog čega sam porasla velika!?
Spasa nema!

Među zelene breze sam još juče
opuštena trčala od jutra;
još juče se igrala bez frizure...
Još juče sam...

Prolećni zvon zvonika udaljenih
dovikivao mi: «Trkni! Stani!»
Svi krici su nestašku dozvoljeni,
korak svaki...

A ispred – koliko je, kakvih smutnji?
Sve – obmana, i sve – zabranjeno!
Tako detinjstvo ispratih plaćuci,
s petnaestom...

1911

* * *

Ti i ja smo kao dva odjeka –
ti oneme, ja ću – zamući.
Podatnošću voska smo se nekad
prepustili sudbinskoj luči.

Nasladom opuštenosti je čuvstvo
to zagrevalo naše duše,
zato mi je da te smatram drugom,
nekad do suza – nemoguće.

Tegoba će da postane smešak,
umor, skoro, tuga postaće.
Ne žalim ni reči ni pogleda;
veruj – žalim tajne propale.

Od tebe sam, dosadni anatom,
zlo nekakvo spoznala samo,
pa mi je i da te smatran bratom
nekada – do suza strašno.

1911

Kućice stare Moskve

Ponosi prababa dobrih,
kućice stare Moskve,
po uličicama skromnim
iščezavate posve,

kao zamkovi ledeni
na jedan zamah žezla.
Gde su stropovi šareni;
zrcala strop dosegla;

gde – klavirske partiture;
sve boje na kapcima;
gde su velelpne njuške
na vekovnim vratima?

Uvojci niz vez popali,
portreti zure pravačke...
Čudo je – prstom lupkati
po tarabi od daske.

Kuće – simboli nasleđa,
kao njegova straža,
zamenili vas izrodi
grdni, na šest etaža!

Kućevlasnički odnosi!
A vi nestaste posve,
dobrih prababa ponosi,
kućice stare Moskve!

1911